

Pārrunā piena ražošanas nozares problēmjaudājumus

Paula Kārkluvalka

Piena ražotāji kopš pērnā gada nogales novēro svaigpiena iepirkuma cenu kritumu par vairāk nekā piektdaļu, ko diktē pieprasījuma kritums pašmāju un ārvalstu tirgos. Tādēļ Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija (LLKA) pārstāvji tikušies ar zemkopības ministru Didzi Šmitu, lai pārrunātu piena nozares aktualitātes un meklētu labākos risinājumus, lai ģimenes saimniecību attīstība neiestrēgtu vai sliktākajā gadījumā — neapstātos vispār.

Tendence — svaigpiena iepirkuma cenu kritums — veicina arī turpmāku piena ražotāju skaita samazināšanos, jo īpaši Latvijas attālākajos reģionos, kur joprojām saglabājas augstākas loģistikas izmaksas, skaidro LLKA. Tādēļ tikšanās laikā lauksaimnieku kooperācijas pārstāvji rosinājuši veidot atbalstu ģimenes saimniecībām, īpaši atbalstot apdzīvotību reģionos un piena ražošanas saglabāšanu.

LLKA valdes locekle Mirdza Feldmane uzsver ģimenes saimniecību lomu lauku apdzīvotības saglabāšanā, ko nodrošina saimniecību kooperēšanās, lai iegūtu lielāku tirgus spēku un mazinātu individuālu saimniecību izmaksas. Turklāt, ņemot vērā transporta izmaksu pieaugumu, ir jāveicina piena nozares attīstība, kas vērsta uz augstāku svaigpiena satura vērtības kāpināšanu, palielinot olbaltumvielu, tauku un saunas īpatsvaru pārvaldījumā litrā svaigpiena.

Savukārt zemkopības ministrs Didzis Šmits sapulcē norādījis, ka pašmāju tirgus efektīvai piena pārstrādei ir nepietiekams un jāpanāk ievērojams piena produktu eksporta apjoma pieaugums. Tāpat ministrs paudis nostāju, ka «ilgtspējīgas attīstības pamatā ir nepieciešamība stiprināt saimniecību pārņemamību, veicinot paaudžu maiņu, kas sekmēs reģionālās infrastruktūras — skolu, transporta ceļu, kā arī vietējās kultūras dzīves saglabāšanu,» vēsta LLKA. Sarunas dalībnieki vienojušies par nepieciešamību izstrādāt detalizētāku koncepciju piena ražošanas nozarei. ■

Dundagas veselības centra jautājumā plānota padziļinātāka izpēte

Kristīne Briede

26. janvāra domes sēdes dienas kārtībā tika iekļauts jautājums par grozījumiem Talsu novada domes 2022. gada 28. jūlija lēmumā Nr. 332 «Par deleģēšanas līgumu ar SIA «Dundagas veselības centrs»», taču kvoruma trūkuma dēļ balsojums nenotika un izskatīšana tika atlikta uz februāri. Attiecībā uz šo lēmumprojektu situācija nav viennozīmīga, jo deleģēšanas līgums bijis ar noteiktu termiņu, bet lēmums par veselības centra reorganizāciju netika izpildīts tam paredzētajā laikā.

Sēdē deputāts Gaidis Bērziņš pauda neizpratni par situāciju Dundagas veselības centrā, kad pēdējās gada dienās ne nama darbinieki, ne iemītnieki nav zinājuši, vai būs jāatstāj iestādes telpas un jānododas uz Laucienes pansionātu, vai varēs palikt Dundagas sociālās aprūpes iestādē. Viņš norādīja, ka bijusi problēma ar darba organizāciju, jo nedrīkstējies būt, ka pieņemts lēmums par iestādes reorganizāciju, kuras mērķis bija nevis centra likvidācija fiziski, bet veidojot Dundagā pansionāta «Lauciene» struktūrvienību, taču cilvēki dzīvojuši nezinā līdz pat pēdējām pagājušā

gada dienām, balstoties uz neprecīzu informāciju.

«No mana skata punkta tas ir nepieņemami. Ir informācija, ka līdzīga situācija bijusi ar darbiniekiem, jo arī viņi nav sapratuši, vai 2. janvārī ir jānododas uz darbu, jo neviens neko nav varējis paskaidrot, kas liecina gan par pārvaldības, gan uzraudzības problēmām. Attiecībā uz šo lēmumprojektu, situācija nav viennozīmīga, jo deleģēšanas līgums bija ar noteiktu termiņu, pie tam pirms tam tika pieņemts lēmums par veselības centra reorganizāciju, kas netika izpildīts,» pauda Gaidis Bērziņš, uzsverot, ka faktiski sanāk, ka ar atpakaļejošu spēku domes sēdē jāapstiprina tas, ko Dundagas veselības centrs ir darījis, kas nav juridiski pareizi, tāpēc deputāti no Nacionālās apvienības apspriedušies, nolemjot balsojumā par lēmumprojekta pieņemšanu nepiedalīties. Andis Astrātovs, Almants Kalniņš, Juzefa Kļava, Oļegs Solovjovs arī sēdē izteica viedokli, ka balsojumā nepiedalīsies.

Domes priekšsēdētāja Eva Kārklīņa sēdē atzina, ka, apmeklējot Dundagas veselības centru klātienē, secināts, ka informācija par reālo situāciju sociālās aprūpes iestādē neatbilst tam aprakstam, par ko ziņots oktobrī un iepriekš, tāpēc nepieciešama padziļinātāka izpēte.

(Turpinājums 6. lappusē.)

Talsu pilsētai līdz dalīto atkritumu un maiņas punkta izveidei vēl jāpagaida

Tija Volanda

Atkritumi, to šķirošana un apsaimniekošana ir temats, ko neviens tā īsti negrib ciēt, kaut gan tas skar mūs visus. Attīstoties atkritumu pārstrādei, iedzīvotāji arvien vairāk tiek aicināti šķirot atkritumus, tomēr arī šī procesa sekmīgai nodrošināšanai ir vajadzīga infrastruktūra un iespējas to darīt.

SIA «AAS Piejūra» atkritumu poligona «Janvāri» darbība Talsu novadā tika plānota vismaz līdz 2029. gadam, tomēr jau 2019. gadā, balstoties uz veikto analīzi par iepriekšējiem apsaimniekošanas gadiem, kā arī iedzīvotāju šķirošanas paradumiem, tika nāks pie secinājuma, ka, šādi turpinot, poligons jau 2025. gadā būs pilns, līdz ar to radot problēmu šajā reģionā. Tāpēc tika meklēti veidi, kā to risināt.

SIA «AAS Piejūra» valdes loceklis Ēriks Zaporožecs stāsta, ka šādi situācijai bijuši gatavi un prognozējuši, ka tā varētu notikt jau 2019. gadā. Līdz ar to izstrādāti attiecīgi plāni, kā to risināt un kā mazināt šo piesārņojumu poligona piepildījumā, veicot gan šķirošanas procedūras, gan meklējot risinājumus, ko darīt ar dedzināmiem no atkritumiem iegūtajiem kurināmajiem (NAIK) materiāliem, lai mazinātu šo noglabāšanas piepildījumu.

«Mums vajag saglabāt tādu pozīciju, lai poligons mazāk piepildītos, lai izveidotu jaunu šūnu, un tad mēs varēsim to savienot ar tā saucamo veco šūnu. Līdz ar to mēs pagarināsim poligona darbību, kā pēc projekta iezīmējas, līdz 2044. gadam,» pauž Ēriks Zaporožecs.

Iedzīvotāju šķirošanas paradumus

Ietekmē ne tikai pašu iedzīvotāju vēlme, bet arī iespējas to darīt. Iedzīvotāji stāsta, ka nereti zvanveida atkritumu šķirošanas konteineri ir pilni un jāmeklē, kur atkritumus pareizi nodot. Jau pirms kāda laika tika runāts par dalītās vākšanas laukumu Talsu pilsētā, kur ikviens sev nevajadzīgās lietas varētu sašķirot un nodot, kā arī tam līdzās ieviešot mantu maiņas punktu, kur iedzīvotāji varētu nodot lietas, kas kādam vairs nav vajadzības, bet vēl savas funkcijas veic un var noderēt kādam citam. Tika plānots šādu laukumu ierīkot šogad, tomēr pagaidām Talsu pilsētai līdz tam vēl jāpagaida.

SIA «AAS Piejūra» pārstāvji tam piekrit, atzīstot, ka šādam dalīto atkritumu šķirošanas laukumam jābūt pilsētā, lai pēc iespējas lielākai iedzīvotāju daļai būtu iespējas to izmantot. «Principā Talsu pilsētā ir jābūt vienam dalītās vākšanas laukumam, kur iedzīvotāji var atbrukt un sašķirot attiecīgi bez maksas stiklu, kartonu, polimērus, riepās un citas lietas, tur arī veidojot tā saucamo aprites ekonomikas derīgo mantu punktu. Jā, mēs esam

«Mums vajag saglabāt tādu pozīciju, lai poligons mazāk piepildītos, lai izveidotu jaunu šūnu, un tad mēs varēsim to savienot ar tā saucamo veco šūnu. Līdz ar to mēs pagarināsim poligona darbību, kā pēc projekta iezīmējas, līdz 2044. gadam,» pauž SIA «AAS Piejūra» valdes loceklis Ēriks Zaporožecs.

Terēzes Matisones foto

par to, bet šobrīd gaidām arī kādu kustību no Talsu domes, lai mēs varētu tālāk virzīties,» stāsta Ē. Zaporožecs.

Tomēr ne viss ir tik vienkārši. Talsu novada pašvaldība sākotnēji izvēlēto lokāciju šobrīd kārtīgi pārdomā, jo ir jāapsver vairāki faktori, kas skar tieši dalīto atkritumu nodošanas un maiņas punkta vietu — ne tikai ērtums un pieejamība pilsētas iedzīvotājiem, bet tādām laukumam un atkritumu daudzumam līdzī nākošās sekas: smakas, gaisa piesārņojums, klaiņojošie dzīvnieki un dažādi citi aspekti. Talsu novada domes priekšsēdētāja vietnieks tautsaimniecības jautājumos Lauris Pilēģis stāsta, ka būtiski ir tas, ka laukuma izveidei jāsakrīt arī ar ilgtspējīgas attīstības stratēģiju gan Talsu novadā, gan ar šiem izvirzītajiem atkritumu apsaimniekošanas mērķiem valstiskā līmenī. Talsos šo mērķu sasniegšanai ir paredzēta darba grupa, kurai doti vairāki uzdevumi, un viens no šiem uzdevumiem ir šķirotu laukumu vietu izvērtēšana un citi procesi.

Uzrunājām arī Talsu novada iedzīvotājus un konstatējām, ka visumā atkritumu šķirošanu sabiedrības vairākums uzver pozitīvi un to arī dara. Ir iedzīvotāji, kam šādas iespējas nav, minot, ka pie mājas atrodas tikai kopējais konteiners, bet daļa arī šo problēmu risina paši un to atrod. Rojeniece Ināra stāsta, ka šķirot atkritumus nesagādājot problēmas, jo netālu no mājas atrodas dalīto atkritumu konteineri. Par dalīto atkritumu nodošanas laukuma izveidi un maiņas punkta ideju viņa arī ir priecīga: «Es ļoti priecājos, ka mums Rojā ir, kur var noliikt tās mantas, kas otreizējai dzīvei vēl varētu derēt. Tāda lieta ir ļoti apsveicama.»

Pastendniece Ilze arī šķiro atkritumus, tomēr viņas pieredzē tos nodot Talsu pilsētas konteineros ir grūti, jo tie allaž ir pilni. Viņa dzīvo laukos, līdz ar to visi atkritumi mājās tiek šķiroti maisiņos un tad vesti uz kādu no dalīto atkritumu šķirošanas konteineriem, tomēr atrast tukšus esot izaicinājums. Tāpēc arī Ilze uzskata, ka šķirošanas laukums un maiņas punkts ir lieliska ideja: «Būtu labs tāds laukums, kur varētu atstāt arī lielāka izmēra nederīgo sadzīves tehniku, piemēram, veļas mašīnas.» Arī lādzerniece Vaira stāsta, ka atkritumus gan šķiro, gan dedzināmo sadedzina. Par maiņas punktu arī viņa priecājas, jo tad mazāk atkritumu būšot jālikvidē citādi.

Lai arī šobrīd

šāda laukuma un maiņas punkta izveide vēl tiek plānota un izvērtēta gan lokācija, gan loģistika un citi aspekti, pašvaldība meklē risinājumus un organizē pasākumus, lai palīdzētu iedzīvotājiem no nepieciešamā atbrīvoties. Lauris Pilēģis teic — kamēr vēl nav skaidri definēti šie risinājumi, Talsos akciju veidā turpinās organizēt elektropreču un lieltgabariņu atkritumu savākšanas pasākumus. Tā tas notikšot līdz brīdim, kamēr būs skaidri lēmumi, kā risināt šos jautājumus Talsu novada robežās.

SIA «AAS Piejūra» pārstāvji aicina iedzīvotājus atkritumu šķirošanu uztvert nopietni un izmantot dalīto šķirojamo atkritumu konteinerus. Protams, skaidrs, ka lielāku šķirotāju aktivitāti panākt iespējams ar konteineru un nodošanas punktu pieejamību, kā arī komunikāciju un sabiedrības izglītošanu par to, kas tad īsti ar mūsu atkritumiem notiek pēc tam, kad iemetam tos miskastē. ■

MATERIĀLU SAGATAVOŠANU FINANSĒ MEDIJU ATBALSTA FONDS NO LATVIJAS VALSTS BUDŽETA LĪDZEKĻIEM

MAF

Mediju atbalsta fonds

Mērķprogrammā «Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma» atbalstītais projekts «9 pakalni — 9 jautājumi» (Nr. 2022.LV/RMA/36). Par materiālu saturu atbild autori.